

Білецька Ірина
докт. пед. наук, доцент,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КООПЕРОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови під час вивчення фахових теоретичних дисциплін важливу роль відіграє коопероване навчання, метою якого є опанування мови як системи. Найбільш ефективними, на нашу думку, в процесі опанування студентами теоретичних дисциплін іноземної мови у вищих закладах педагогічної освіти є такі методи, як робота в парах, навчання в команді, метод «навчання разом».

Застосування методів кооперованого навчання сприяє встановленню дружніх відносин між студентами, які відрізняються своїми досягненнями, культурною приналежністю, іншими особливостями розвитку. До того ж, як зазначають зарубіжні дослідники І. Оікіл та Р. Славін, ці методи позитивно впливають на взаємонавчання студентів, формування у них толерантності та міжкультурного розуміння [1].

Коопероване навчання передбачає парну і групову роботу, яка може організовуватись викладачем одразу ж після викладу нового матеріалу, на початку нового заняття замість опитування, під час застосування студентами засвоєних знань, умінь та навичок, у процесі повторення та узагальнення.

Для прикладу розглянемо специфіку навчання в команді, яке передбачає роботу студентів у командах по 4–5 осіб. Такі команди повинні бути неоднорідні за складом, щоб студенти допомагали один одному опанувати змістом і підготуватись до змагання з іншими командами.

Перший етап такого навчання – це ознайомлення студентів з навчальним матеріалом, подальша робота над яким проходить у командах, коли студенти разом опрацьовують завдання. Вони обговорюють матеріал, допомагають один одному, опитують один одного за змістом матеріалу. Така робота триває упродовж кількох занять до змагання, яке зазвичай відбувається наприкінці вивчення модулю. Для змагання, які можуть проходити у формі ігор на краще опанування матеріалу, формуються групи по 3 студентів з однаковим рівнем знань з різних команд. Ігри в основному полягають у відповіді на запитання роздаткового матеріалу. За правильні відповіді або за виправлення неправильних відповідей інших двох членів групи студенти отримують бали. Потім бали підсумовуються і визначається загальний бал всіх членів кожної команди.

Перед наступним змаганням викладач може змінити склад груп з метою забезпечення їх кращої однорідності. Це спонукає студентів не лише якомога краще опанувати навчальний матеріал, але й допомогти у цьому іншим членам своєї команди. Спрощеною формою такого навчання є заміна ігор та змагання

опитуванням. Результати опитування наводяться у балах, які вказують на прогрес студентів порівняно з попередніми результатами.

Отже, застосування методу «навчання разом» вимагає поетапного планування занять. Основними етапами його є визначення навчальних цілей, прийняття рішень щодо розміру групи й характеру завдань, розподіл навчальних матеріалів та ролей студентів у групі, контроль за навчальною діяльністю і втручання у неї (за необхідності). Кінцевим етапом є оцінювання результатів навчальної діяльності [2].

Інший варіант кооперованого навчання – «Карусель» – найбільш ефективний для одночасного включення всіх учасників в активну роботу з різними партнерами зі спілкування для обговорення дискусійних лінгвістичних проблем.

Для роботи потрібно поставити стільці у два кола. Студенти, що сидять у внутрішньому колі, розташовані спиною до центру, а в зовнішньому – обличчям. Таким чином, кожен сидить навпроти іншого. Внутрішнє коло нерухоме, а зовнішнє – рухливе: за сигналом викладача всі його учасники пересуваються на один стілець вправо і опиняються перед новим партнером. Мета – пройти все коло, виконуючи поставлене завдання.

У першому варіанті організації такої діяльності учасники внутрішнього кола є прихильниками однієї точки зору, а зовнішнього – протилежної. Спочатку йде обмін точками зору у перших парах, подаються необхідні відомості. Студенти фіксують у себе в записничках усе, що подає протилежна сторона. За сигналом відбувається зміна партнерів, дискусія продовжується, однак студенти намагаються підібрати нові контраргументи. До кінця кола всі, як правило, вже відточують свої висловлювання, а також здобувають досвід спілкування з різними партнерами.

У другому варіанті використання «Каруселі» кожен студент, який сидить у зовнішньому колі, має листок із конкретним запитанням і під час переміщення збирає максимум інформації, аспектів, поглядів із зазначеної проблеми. Наприкінці відбувається заслуховування окремих відповідей. У цьому випадку застосування методу досягається узагальненням наявних у студентів знань, їх активізацією і перетворенням у загальногрупове надбання.

У третьому варіанті «Каруселі» студенти заздалегідь готують запитання або поняття й записують його на маленьких аркушах, а на звороті пишуть своє ім'я. Під час роботи партнери ставлять один одному запитання і, у разі правильної відповіді, студент отримує від автора запитання цю картку. Наприкінці вправи підраховують кількість зароблених карток і визначається переможець [3].

За умов парної роботи всі студенти отримують рідкісну можливість говорити, висловлюватись (що дуже важливо для формування навичок говоріння), вона дає їм час подумати, обмінятись ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед аудиторією.

Такий вид співпраці сприяє тому, що студенти не можуть ухилитися від виконання завдання. Під час роботи в парах можна швидко виконати вправи і

завдання, які за інших умов потребують великої затрати часу. Серед них можна назвати наступні:

- обговорити короткий за обсягом теоретичний матеріал;
- узяти інтерв'ю і визначити думку партнера щодо визначення певного лінгвістичного явища, класифікації тих чи інших мовних одиниць тощо;
- зробити анотацію статті англійських чи американських лінгвістів;
- розробити разом запитання до теми;
- дати відповіді на запитання викладача.

Щоб організувати роботу в парах, необхідно поставити запитання студентам для невеличкої дискусії щодо тієї чи іншої лінгвістичної проблеми, дати їм 1–2 хвилини для продумування можливих відповідей або рішень індивідуально. Потім їх потрібно об'єднати у пари, визначити, хто з них буде висловлюватись першим, попросити обговорити свої ідеї один з одним. Краще одразу визначити час на висловлення кожного в парі та спільне обговорення. Це допомагає звикнути до чіткої організації роботи в парах. Студенти мають досягти згоди щодо відповіді або рішення. Після закінчення часу на обговорення кожна пара представляє результати роботи, обмінюється ідеями та аргументами з усією групою.

Таким чином, коопероване навчання передбачає широку різноманітність видів діяльності, що застосовуються на заняттях з теоретичних курсів з метою іншомовної взаємодії та співробітництва між студентами. У галузі вивчення іноземної мови воно охоплює такі аспекти, як типи мовних завдань, бажання студентів спілкуватись один з одним, особливості індивідуального пізнавального стилю, які пов'язані з спілкуванням, нарешті – динаміка групи.

Література

1. Slavin R., Oickle E. Synthesis of research on cooperative learning / R. Slavin, E. Oickle // *Educational Leadership*. – 1991. – № 48 (5). – P. 71–82.
2. Пасинкова І. В. Система підготовки бакалаврів гуманітарних наук з іноземної мови в університетах США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. В. Пасинкова. – К., 2005. – 193 с.
3. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 360 с.